

Supravegherea ziaristilor străini

23 aprilie 1989

Notă întocmită de Serviciul Special „F”, trimisă la I.J.S. Suceava, Serviciul III/S.A., privind filajul unui ziarist canadian (cu numele conspirativ „Hans”).

În nota de filaj sunt consemnate locurile vizitate și persoanele aflate în anturajul acestuia.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8770, ff. 76-77)

Legătura cu
tor. lt. Col. Paucea

C A T R E
INSPECT. JUDEȚEAN SUCEAVĂ AL M. I.
SECURITATE-SERVICIUL-III/S.A.

Dir. a III a

NOTA

privind filajul cu intermitență al numitului
HILFERINK NICOLAS-"HANS"-ziarist domiciliat
temporar la CHAMPING-SUCEAVA, efectuat
în ziua de 23.05.1989 între orele 7,00-21,15.

A C T I V I T A T E A _ O B I E C T I V U L U I

La ora 8,25 obiectivul avînd asupra sa două aparate de înregistrat în cutii negre și un aparat de fotografiat, a ieșit de la Champingul "STRAND", moment în care a fost luat în filaj, fiind prelat de către ofițerul de caz.

În continuare, obiectivul s-a deplasat pe jos pe STR. I. PINTILIE, (timp în care a făcut de mai multe ori semn cu mîna la autoturismele care se depășeau pe stradă spre centrul orașului), A. IPATEȘCU; N. BALICEȘCU, oprindu-se în fața intrării la Casa de cultură, ora 9,00.

Aici a așteptat pînă la ora 9,15 cînd la el a venit o individă care va purta conspirativul "HANA" și după ce au discutat cca. 1 minut, au intrat în interior unde, se desfășurau activități în cadrul Festivalului Național "CÎNTAREA ROMANIEI".

La ora 14,00 obiectivul și legătura "HANA" au coborît în holul Casei de cultură unde au fumat discutînd timp de 10 minute, interval în care la ei au venit alți doi indivizi care vor purta conspirativele: "HORIA" și "HOSU" (discuțiile dintre obiectiv și legătura "HANA" au fost purtate tot timpul în limba engleză).

La ora 14,15 obiectivul, legătura "HANA" și "HORIA" s-au despărțit de "HOSU" care a rămas în interior, și împreună s-au deplasat la Cantina U.C.A. unde au servit masa de prînz pînă la ora 14,45. Pe tot traseul parcurs, obiectivul a discutat foarte apropiat cu cele două legături.

La ora 14,45 obiectivul și legătura au plecat de la cantină și pe același traseu au revenit la Casa de cultură, discutînd în aceeași manieră ca la plecare. S-au oprit în fața casei de cultură și după cca. 1 minut s-au despărțit. Legătura "HORIA" a intrat în interior, "HANA" s-a retras pentru a discuta cu un cetățean, iar obiectivul a rămas singur privind pe stradă. Văzînd un cortegiu funerar, a intrat grăbit în interior de unde a revenit imediat cu aparatul de fotografiat și timp de 10 minute a fotografiat cortegiul funerar, apoi împreună cu "HANA" a intrat la Casa de cultură, ora 15,10.

JJ
tr

La ora 16,40 obiectivul împreună cu "HANA" și "HORIA" au ieșit de la Casa de cultură și s-au deplasat la Restaurantul "NATIONAL" unde au ocupat loc la o masă din separeul din fața barului și au servit mîncare și băutură pînă la ora 18,30. Din restaurant au ieșit întîi obiectivul și "HORIA" care timp de 5 minute, pînă la sosirea legăturii "HANA" au dansat pe aleea din fața intrării în restaurant. Apoi împreună, s-au deplasat la Casa de cultură, fiind bine dispuși-legăturile fiind mai mult afectate de alcoolul consumat decît obiectivul- oprindu-se de mai multe ori pe traseu.

La ora 19,00 obiectivul și legăturile "HANA", "HORIA" și "HOSU" au ieșit de la Casa de cultură, au discutat cea. 2 minute, timp în care "HOSU" a indicat de mai multe ori cu mîna spre Agenția C.F.R., apoi a intrat în interiorul casei de cultură, obiectivul și cele două legături traversînd strada și intrînd la Agenția C.F.R.. Aici s-au interesat de un tren spre GALANESTI și ZALAU, legătura "HORIA" scoțînd un bilet la trenul accelerat IASI-TIMISOARA pentru ziua de 25.05.1989, ora 8,00.

Din discuțiile pîrtate cu funcționarele de la agenție, a rezultat că pe 24.05.1989 obiectivul și legătura "HORIA" vor pleca la GALANESTI, iar pe 25.05.1989 dimineața, obiectivul va pleca la ZALAU.

La ora 19,10 obiectivul și legăturile "HANA"; "HORIA" și "HOSU" (care venise întîre timp la agenție, au ieșit și s-au deplasat pînă la Magazinul COOP. MESTESUGAREȘTI din STR. STEFAN CEL MARE. Fiind închis, au revenit pînă în N. BALCESCU unde s-au despărțit de "HORIA" restul grupului revenind la Casa de cultură.

La ora 20,05 obiectivul și legăturile "HANA" și "HOSU" au ieșit de la Casa de cultură și au mers în stația de autobuze 23-AUGUST (obiectivul avea toată aparatulă asupra sa). După cea. 5 minute obiectivul și-a luat rămas bun de la legături, a urcat într-un MAXI-TAXI cu care a călătorit pînă la STRAND. După ce a coborît din MAXI-TAXI a mers la locul de cazare pe care nu l-a mai părăsit pînă la ora 21,15 cînd postul de filaj a fost ridicat.

FILAJUL INCETEAZA.

CONCLUZII.

Obiectivul a desfășurat activitate oficială la Casa de cultură, fiind înconjurat cu atenție de lucrătorii acestei instituții.

Nu au rezultat alte aspecte de interes operativ.

Se înaintează un număr de 4 fotografii.

SEFUL SERVICIULUI "F"
CAPITAN, MARINESCU T.

Lt. col. J. Torony

CD-CC+UC
RD-1 Ex.-UC
NR:0080/424/24.05.89

23 mai 1988

Fotografii de filaj privind obiectivul „Hans”

(ACNSAS, *fond Documentar, dosar nr. 8770, f. 78*)

PLANSĂ CU FOTOGRAFII
DIN ACȚIUNEA „HANS”
23.05.1989

43

28

x Obiectivul „HANS”
xx Legătura „HANA”

x Obiectivul „HANS”
xx Legăt. „HANA”
xxx Legăt. „HORIA”

3 x Obiectivul „HANS”
xx Legătura „HOSU”
xxx Legătura „HANA”
xxx - Legătura „HORIA”
discuții în fața
Casei de Cultură

4

14 – 15 iulie 1989

Notă întocmită de Serviciul Special „F” către I.J.S. Suceava, Serviciul III/S.A., privind filajul unor ziariști englezi, care au primit numele conspirativ „Sandu” și „Marcu”.

Nota detaliază interesul deosebit al ziariștilor pentru vizitarea și fotografierea Mănăstirilor Moldovița, Sucevița, Putna, Humorului și Voroneț.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8770, ff. 153-157)

153
49

C A T R E :

INSP. JUD. SUCEAVA AL M. I.
SERVICIUL III - SECURITATE (SA)

N O T A :

privind filajul intermitent efectuat asupra numiților KEITH SPENCE-"SANDU" și MARCK FIENNES - "MARCUS", ziariști englezi, domiciliați temporar la hotelul Bucovina din Suceava, în zilele de 14/15.07.1989, între orele 09,00- 22,15, respectiv 07,00-23,00.

La cererile d-voastră nr. 3/SA/0032560 și 3/SA/0032561/14.07.1989, prin care ați solicitat cunoașterea preocupărilor și comportărilor, în domeniul ziaristic, stabilirea adreselor vizitate-documentarea lor, identificarea legăturilor contactate-documentarea lor, precum și, alte date de interes operativ, vă comunicăm următoarele:

A C T I V I T A T E A O B I E C T I V E L O R ,

Obiectivele au fost recunoscute și luate în filaj la ora 09,30 în timp ce, părăsind incinta aerogării Salcea s-au deplasat la autoturismul 14-B-378, care-i aștepta cu șoferul la volan. Au sesit înșețite de numitul Iacob ghid-translationer de la București.

După ce și-au pus bagajele (4 geamantane și câteva genți) în port-bagajul autoturismului, au urcat și, au plecat spre Suceava. La ora 09,50 au eprit în fața OJT-ului. "SANDU", "MARCUS" și ghidul au eberit din autoturism și, intrând în incinta OJT-ului, au rămas circa 7' în fața hărții turistice a județului, discutând. Reveniți la autoturism, s-au deplasat cu acesta, la hotelul Bucovina, unde, luându-și bagajele, au intrat. Menționăm că la intrare, grupul a fost întâmpinat de directorul OJT-ului (Hulubei) și a fost servit cu țuică și gustări. După instalarea la camere, obiectivele și ghidul, înșețite de Hulubei, au servit micul dejun în separeul restaurantului.

La ora 11,25, obiectivele și ghidul au revenit la autoturism și, cu acesta au plecat la Hanul Demnesc, folosind traseul; str. A. Ipătescu, Stefan cel Mare, N. Bălcescu, Meseriașilor, C. Porumbescu.

Hanul a fost vizitat până la ora 12,33 când, au plecat, pe același traseu, la Muzeul județean, pe care l-au vizitat până la ora 13,40, când au revenit cu autoturismul la hotelul Bucovina. Autoturismul 14-B-378 după ce a lăsat obiectivele și ghidul la hotel, a plecat spre centrul orașului.

154 100

La ora 14,45 obiectivele și ghidul au ieșit din hotelul Bucevina și, așezându-se pe trepte, au așteptat până când a sosit autoturismul 14-B-561, în care au urcat.

La ora 15,15 au plecat cu autoturismul la biserica Veroneț, la a cărei parcare au oprit la ora 16,00. Timp de 2 ore au vizitat incinta și interiorul bisericii astfel:

"SANDU" (ziaristul) a ascultat toate explicațiile ghidului bisericii, traduse de ghidul propriu în limba engleză iar, "MARCU" (fotoreporterul) s-a ocupat în exclusivitate de fotografierea și filmarea frescelor exterioare de pe pereții de sud și de vest, din trei planuri: îndepărtat, apropiat și în detaliu. "SANDU" i-a dat indicații, care dintre registrele frescelor să le fotografieze în detaliu.

În timpul vizitei, "SANDU" a primit explicațiile despre întregul edificiu, din punct de vedere istoric arhitectural și artistic, explicații care au vizat: etiterul, anii ridicării și modificărilor aduse, istoricul ecleziastic, îmbinarea stilurilor în construcție și în realizarea picturilor (gotic și bizantin, cu inserții de nuanțe și motive meldevenești). "SANDU" a realizat recepționarea explicațiilor ascultând și, (unele mai de detaliu) înregistrându-le pe bandă, prin intermediul propriei voci.

După ce a primit explicații detaliate, pe care le-a urmărit cu un viu interes, în exteriorul și interiorul bisericii, "SANDU" a executat câteva fotografii de ansamblu și de detaliu (la anumite registre ale diferitelor fresce) precum și, asupra peisajului natural oferit de amentele pârîului Veroneț.

Deși în timpul celor două ore de vizită a obiectivelor la biserica Veroneț a existat o mare afluență de turiști (români și străini) obiectivele au avut preocupări, doar conforme cu scopul declarat al vizitei. Pe toată durata vizitei, "MARCU" nu a ascultat explicațiile ghizilor și, din când în când, se deplasa la "SANDU" pentru a cere unele precizări legate de foto-filmare.

Plecând de la Veroneț, grupul obiectivelor s-a deplasat la mănăstirea Humorului la a cărei parcare a oprit la ora 18,20. Acolo, vizita a urmat aproximativ aceleași aspecte cu cele derulate la Veroneț, atenție mai mare acordând frescelor identice cu cele care au fost pe peretele de nord a bisericii Veroneț, în prezent deteriorate. Explicațiile primite de "SANDU" au urmat aceeași procedură (date de ghidul mănăstirii, Florescu Vasile și, traduse în engleză de ghidul propriu).

"MARCU" și-a desfășurat activitatea similar cu cea de la Veroneț accent punând asupra frescelor susmenționate.

La ora 20,30 obiectivele și cei doi ghizi au ieșit din incinta mănăstirii și s-au deplasat la biserica nouă din apropiere.

Si acolo, explicațiile s-au derulat în aceeași manieră, timp de circa 7' după care, au intrat pentru circa 10' la Casa parohială, între 20,45-20,55.

Reveniți la autoturism, s-au deplasat cu acesta spre Suceava și, la ora 21,55 au oprit la parcare hotelului Bucovina. Obiectivele și ghidul luându-și bagajele au intrat în hotel, urcând la camere iar autoturismul a plecat.

Pînă la ora 22,15 cînd postul de filaj a fost ridicat la indicația ofițerului de caz obiectivele nu au părăsit incinta hotelului.

Filajul continuă.

15.07.1989.

La ora 08,20 "SANDU", "MARCU" și ghidul lor au ieșit din hotel, cu cele două genți cu aparatură și trepiedul, purtate și în ziua precedentă, și au urcat în autoturismul 14-B-561 care-i aștepta cu șoferul la volan. Punîndu-se în mișcare, au mers fără oprire pînă în localitatea Frumosu. Acolo, au oprit în fața imobilului cu nr. 591, care, avînd o arhitectură deosebită și pieturi în stilul caselor din Ciceănești, a fost fotografiat și filmat de "MARCU", între orele 09,20-09,25. Ulterior, continuîndu-și deplasarea, au ajuns la mănăstirea Moldovița, ora 09,45.

Acolo, "MARCU" și-a desfășurat activitatea similar cu cea de la celelalte monumente vizitate, însă "SANDU" a fost nevoit să se rezume la documentarea destul de limitată privind monumentul pe care o poseda ghidul propriu și pe care s-a străduit să ie împărtășească, întrucît, maica-ghid a mănăstirii nu le-a acordat asistență motivînd că pentru scopul propus (de a realiza o documentare mai amplă) obiectivele aveau nevoie de aprobarea Departamentului Cultelor și nu numai a Ministerului Turismului iar conducerea mănăstirii trebuia să fie anunțată din timp despre aceasta. Cu toate acestea, "MARCU" a fotografiat și filmat tot ce lă interesat de pe pereții exteriori, de asemenea, în cele trei planuri-îndepărtat, apropiat și detaliu. Discuțiile purtate de maica-ghid și ghidul Iacob pe marginea aprobării Departamentului Cultelor a vizat și interdicția fotografierii frescelor exterioare, interdicție nerespectată de "MARCU".

După vizitarea incintei, exteriorului și interiorului bisericii, la ora 11,25 obiectivele și ghidul au revenit la autoturism, plecînd cu acesta spre mănăstirea Sucevița, la a cărei parcare au oprit la ora 12,00. După ce au coborît din autoturism, "MARCU" a efectuat cîteva cadre fete de ansamblu asupra mănăstirii filmînd și peisajul înconjurător, apoi, împreună cu "SANDU" și Iacob, au intrat în incinta mănăstirii.

Vizita la această mănăstire s-a desfășurat urmărind aceleași preocupări ale celor două obiective; "SANDU" a ascultat explicațiile lui Iacob, (neavînd nici aici ghid al mănăstirii) înregistrîndu-și unele detalii, cu propria voce, iar "MARCU" a executat fote-filmarea frescelor exterioare de pe toți pereții bisericii, de asemenea, din cele trei planuri.

După vizitarea mănăstirii Sucevița, la ora 14,00 obiectivele și ghidul au revenit la autoturism, deplasîndu-se cu acesta spre localitatea Rădăuți, unde au ajuns la ora 14,20, oprind în fața restaurantului Nordic. Între orele 14,20 - 15,55, au servit masa la acest restaurant.

De acolo, au plecat în aceeași formație, la mănăstirea Putna, la a cărei parcare au oprit la ora 16,25. La acest monument, fiind timpul nefavorabil (ploaie) "MARCU" nu a executat fote-filmări, însoțindu-l pe "SANDU", el a ascultat explicațiile date de Iacob. Întrucît în biserică se desfășura slujba religioasă de seară, vizita obiectivelor în interior a fost succintă circa 10' și fără explicații, cea mai mare parte a timpului dedicînd-o vizitării muzeului.

În timpul vizitei în amănunt, a muzeului, nu au apelat la ghidul mănăstirii servindu-se doar de Iacob. Au zăbovit îndelung asupra tuturor exponatelor și în timp ce primea explicații de la Iacob, "SANDU" își nota cîte ceva într-un carnetel. Întreaga conversație a fost purtată în limba engleză.

Deși la etajul muzeului obiectivele și Iacob s-au intersectat cu un grup de turiști constituit adhoc din microgrupuri care primea explicații de la ghidul mănăstirii, aceștia nu au ascultat la explicațiile respective preferînd să nu intre în grupul respectiv. Asupra exponatelor de la etajul muzeului au zăbovit perioada cea mai mare din timpul vizitei.

Plecînd de la mănăstire, ora 17,35, au oprit pentru circa 5' în fața bisericii de lemn, din comună, timp în care "SANDU" și "MARCU" au intrat în curte mergînd pînă aproape de aceasta.

După revenirea la autoturism, au întors deplasîndu-se pînă în fața hotelului Putna. Acolo, "SANDU" și Iacob au coborît și au intrat pentru cîteva minute la recepție.

Reveniți la autoturism, au plecat cu acesta spre Rădăuți și la ora 18,20 au oprit în fața bisericii Bogdan-Vodă. Obiectivele și ghidul au intrat în biserică pentru circa 10', apoi, au plecat spre biserica Arbore (prin Milișăuți) la a cărei parcare au oprit la 18,45. Au coborît și au intrat în incinta monumentului.

La ora 19,20 au plecat spre Suceava iar la ora 19,55 au oprit la parcare hotelului Bucevina. Obiectivele și ghidul și-au luat ba-

157 107

gajele și au intrat în hotel iar autoturismul a plecat spre centrul orașului.

După circa 10' obiectivele și ghidul au coborât din hotel și au intrat în separeul restaurantului unde le-a fost servită cina.

Până la ora 23,00 când postul de filaj a fost ridicat, obiectivele nu au părăsit incinta hotelului.

Filajul încetează.

Concluzii:

Din filajul efectuat asupra obiectivelor "SANDU" și "MARCU" considerăm util a concluziona următoarele:

- Activitatea desfășurată a concordat pe întreaga durată a filajului cu preocupările caracteristice ziaristului și fotoreporterului
- Nu au vizitat adrese și nu au contactat legături.
- Nu s-au abătut de la traseele justificate de obiectivele turistice care-i interesau.
- Nu au avut preocupări de autoverificare.
- Au fost foarte interesați de activitatea profesională propriuzisă a lor, atât ziaristul cât și fotoreporterul.
- Ambii au dat dovadă de meticulozitate și tenacitate în strângerea materialelor documentare despre monumentele vizitate.
- Nu au dat atenție mediului în care și-au desfășurat activitățile, fiind absorbiți de scopul propus.
- Ambii sînt temperamente calme, caracteristice statului insular de origine.

SEF SERVICIU

CPT.

T. MARINESCU

CD - BS, PC, HN

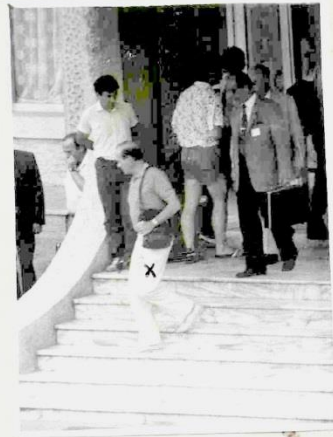
RD - BS

00120/503/17.07.1989

Red. 1 ex.

PLAȘA,
 CU FOTOGRAFII DIN ACȚIUNEA SANDU ȘI
 MARCU DIN ZILELE DE 14/15.07.1989

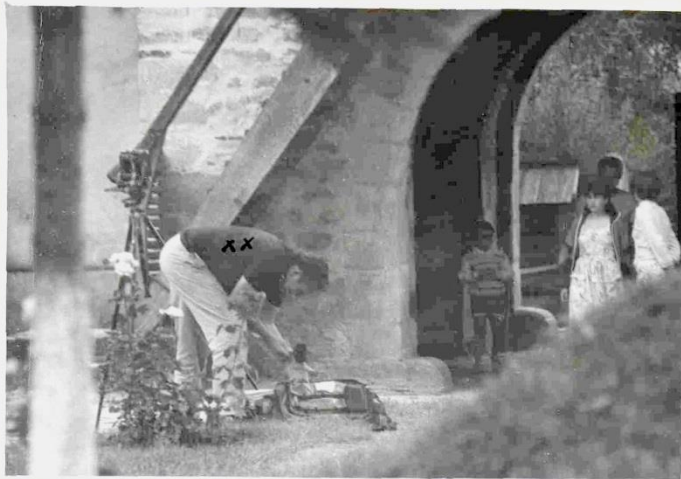
158 124

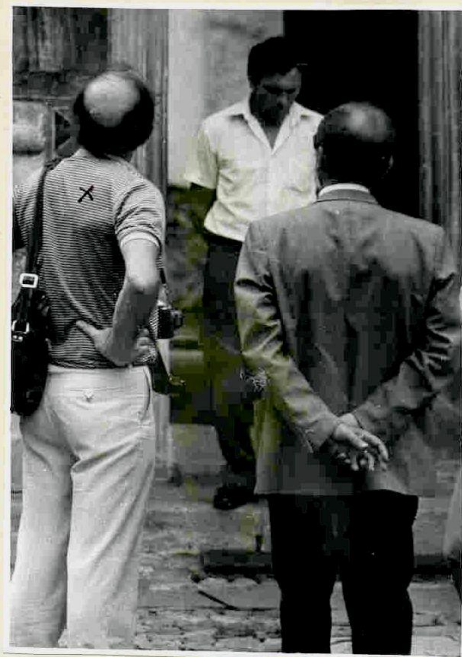
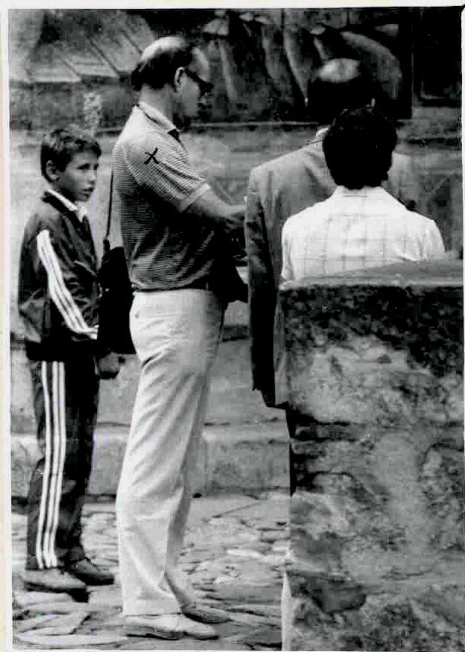
- 1-3 - momentul sosirii obiectivelor, pe aeroportul Solcea
 4-7 - momentul primirii și conducerii la autoritatea
 de către oșierul OTI-ului
 5 - Ghidul turistică Jacob.

PLANSA II,

126
159

- 8-9 - Continuuarea momentului de la Bucovina
- 1 - Directorul OJT. HULUBEI
- 10-11 - Obiectivul "MARCU" puzostinolu - ni aparatura
pentru fotografieri - filmele, la biserica
Voronet.

- 12, 13 - SANDU" oscultind expiaștilla ghișului:
"ni notruce - ni în corvet", ca ~~mei~~ bisaiu
Voruet.
- 14 - MARCU - fotografînd partea de sud al
bisaiu Voruet.